

بررسی اثر رنگ آمیزی بر استحکام خمثی سرامیک زیرکونیایی Zirkonzahn

مرضیه علی‌خاصی^{*}، حبیب حاج میرآقا^{**}، آرمیتا آروین^{***}، راضیه خان محمدی^{****}
 عضو مرکز تحقیقات دندانپزشکی، دانشیار گروه پرتوزهای دندانی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران
 دانشیار گروه پرتوزهای دندانی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران
 دندانپزشک عمومی، عضو مرکز تحقیقات جراحی‌های جمجمه، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 دستیار تخصصی گروه دندانپزشکی کودکان، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 تاریخ ارائه مقاله: ۹۱/۱۰/۳ - تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۲/۲۲

Effect of Shading on Flexural Strength of Zirkonzahn; Zirconia-Based Ceramics

Marzieh Alikhasi^{*}, Habib Hajmiragha^{**}, Armita Arvin^{***}, Razieh Khanmohammadi^{****}#

* Dental Research Center, Assistant Professor, Dept of Prosthodontics, School of Dentistry, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

** Assistant Professor, Dept of Prosthodontics, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

*** Dentist, Craniomaxillofacial Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

**** Postgraduate Student, Dept of Pediatric Dentistry, School of Dentistry, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

Received: 23 December 2012; Accepted: 12 March 2013

Introduction: Despite high strength of pure Zirconia, it is too white to achieve all esthetic treatment needs in some patients. It seems that adding color agent affects the mechanical properties of Zirconia and its fracture strength. The objective of the current study was to compare the fracture strength of Zirkonzahn ceramics using colors A3, B3, D3 and the one without coloring.

Materials & Methods: In the current study, disc-shaped Zirkonzahn specimens were fabricated using standard principles with the dimensions of 1×15 mm and randomly colored using A3, B3 and D3 shades (10 specimens for each group). Furthermore, 10 uncolored specimens were also considered as control group. The fracture strength of the specimens was measured using biaxial flexural strength method and piston-on-3-balls test. The elements in the specimens were determined by EDX (Energy Dispersive XRay) examinations. The data relevant to flexural strength were subjected to one-way ANOVA test.

Results: Flexural strength of uncolored Zirkonzahn specimens was 1449.61 MPa. These values were found to be 1660.72MPa, 1624.28 MPa and 1496.38 MPa in the specimens colored by A3, B3 and D3 shades respectively. No significant differences were found among different groups regarding the mean of fracture strength.

Conclusion: It seems that flexural strength of Zirkonzahn was not influenced by coloring factor or the kind of colors used.

Key words: Flexural strength, zirconia, color shade

Corresponding Author: khanmohammadir901@mums.ac.ir

J Mash Dent Sch 2013; 37(2): 137-44.

چکیده

مقدمه: زیرکونیای خالص علی‌رغم استحکام بالا، به دلیل سفیدی رنگ مشکلاتی در تأمین زیبایی مورد نیاز بیماران دارد. احتمال داده می‌شود افروزن مواد رنگی به زیرکونیا بر خصوصیات مکانیکی و میزان استحکام شکست آن تأثیرگذار باشد. تحقیق حاضر با هدف مقایسه میزان استحکام خمثی سرامیک Zirkonzahn به دنبال استفاده از رنگ‌های A3، B3 و D3 با حالت بدون رنگ‌آمیزی انجام شد.

مولف مسؤول، نشانی: مشهد، روبروی پارک ملت، دانشکده دندانپزشکی، گروه دندانپزشکی کودکان تلفن: ۰۵۱-۸۸۲۹۵۰۱-۱۵

E-mail: khanmohammadir901@mums.ac.ir

مواد و روش‌ها: دیسک‌های سرامیکی Zirkonzahn به ابعاد $1 \times 15\text{ mm}$ طبق اصول استاندارد تهیه و به صورت تصادفی با استفاده از نمونه رنگ‌های A3، B3 و D3 رنگ‌آمیزی شدند (10 ± 1 عدد در هر گروه). 10 نمونه نیز به عنوان گروه کنترل، بدون رنگ باقی ماندند. میزان استحکام شکست نمونه‌های با روش استحکام خمشی Biaxial و تست Piston on 3 balls محسوبه شد و برای تعیین عناصر موجود در نمونه‌های از آزمون EDX (Energy Dispersive X Ray) استفاده شد. داده‌های استحکام خمشی با آنالیز واریانس یک‌طرفه ارزیابی شدند.

یافته‌ها: استحکام خمشی نمونه‌های بدون رنگ آمیزی $1449/6 \pm 300/2$ مگاپاسکال، نمونه‌های A3، $1660/7 \pm 168/4$ مگاپاسکال، B3، $1624/2 \pm 282/1$ مگاپاسکال و D3، $1496/3 \pm 255/9$ مگاپاسکال برآورد گردید. هیچ تفاوت آماری معنی‌داری بر حسب میزان استحکام خمشی در گروه‌های مختلف دیده نشد.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد استحکام خمشی سرامیک Zirkonzahn تحت تأثیر عامل رنگ‌آمیزی یا نوع رنگ به کار رفته در آن نبوده است.

واژه‌های کلیدی: استحکام خمشی، زیرکونیا، رنگ‌آمیزی.
مجله دانشکده دندانپزشکی مشهد / سال ۱۳۹۲ دوره ۳۷ / شماره ۲ : ۴۴-۳۷.

است حذف کند، به علاوه بخش پالاتالی کراون‌های

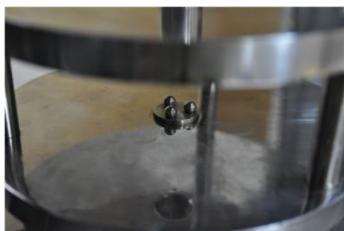
قدامی بrijها می‌تواند منحصرآ از کور ساخته شود که در بیمارانی که اوربایت افزایش یافته و کمبود فضا برای ونیر در سمت لینگوال دارند، مناسب است.^(۴) به نظر می‌رسد روش‌های مختلف رنگ‌آمیزی کور می‌تواند در خصوصیات و عملکرد زیرکونیا موثر باشد.

خصوصیات مکانیکی مواد نظیر استحکام آنها، اولین پارامتر در اندازه‌گیری توانایی‌های و محدودیت‌های بالینی ترمیم‌های دندانی نظیر مواد سرامیکی می‌باشند.^(۵) در مقایسه با فلزات که در برابر تنش‌های بالا تغییر شکل می‌دهند، سرامیک‌های در پاسخ به تنش چهار شکست می‌گردند. بنابراین ترک‌های ممکن است در مواد سرامیکی حتی در تنش‌های پایین نیز گسترش یابند. به عنوان یک یافته، استحکام کششی (Tensile Strength) در سرامیک‌های و شیشه‌ها، از استحکام فشاری سرامیکی (Compressive strength) کمتر است.^(۶) مطالعات محدودی در مورد تأثیر رنگ‌آمیزی روی خصوصیات زیرکونیا وجود دارد. در مطالعه Ardlin استحکام خمشی نمونه‌های White-shaded Yellow-shaded بود.^(۷) تحقیق حاضر با هدف بررسی اثر رنگ‌آمیزی بر روی استحکام خمشی سرامیک با بیس زیرکونیای Zirkonzahn در مقایسه با نمونه‌های بدون رنگ‌آمیزی صورت گرفت.

مقدمه

در موقعیت‌های کلینیکی نیازمند زیبایی، رستوریشن‌های تمام سرامیکی به عنوان یک انتخاب مناسب مطرح‌اند. معرفی پلی کریستال‌های زیرکونیایی چهاروجهی (TZP) به عنوان کور، محدودیت‌های کاربرد مواد تمام سرامیکی را از بین برده و استفاده از آنها را در بازسازی‌های چندواحدی با موفقیت بیشتر ممکن ساخته است. علیرغم زیبایی بیشتر فریم ورک‌های زیرکونیایی در مقایسه با فریم ورک‌های فلزی، زیرکونیا در عمل سفید و اپک می‌باشد. به همین دلیل، فریم ورک‌های زیرکونیایی رنگی مختلفی ابداع و برای دستیابی به خواص رنگی بهتر و طبیعی‌تر در بrijها و کراون‌های مورد استفاده قرار گرفته‌اند.^(۸) تکنیک‌هایی نظیر افزودن پیگمان فلزی به پودر Zirkonia قبل یا بعد از فشردن بلوک‌های Milling غوطه‌ور ساختن فریم ورک‌های Milled در عوامل رنگی محلول یا استفاده از مواد لاینر مختلف در فریم ورک‌های Sinter شده برای رنگ‌آمیزی مدنظر بوده است.^(۹) مزایای کاربرد فریم ورک‌های زیرکونیایی رنگی، کاهش ضخامت و نیر به کار رفته برای پوشش رنگ سفید فریم ورک یا عدم نیاز به ماده لاینر پوششی می‌باشد.^(۱۰) توانایی کنترل رنگ در کور، می‌تواند نیاز به نیر بخش لینگوالی و جینجیوالی کانکتورهای را در مواردی که فضای بین اکلوزالی محدود

به مرکز دیسک‌ها وارد می‌شد. دیسک‌ها بر روی صفحه‌ای شامل سه توپچه قرار گرفتند. جهت تهیه صفحه از دایره‌ای فلزی به قطر $10/8\text{mm}$ استفاده شد و گوی‌هایی با قطر $3/2\text{mm}$ و فاصله 10mm از یکدیگر بر روی آن قرار گرفتند (تصویر ۱). سپس پیستون و صفحه به دستگاه متصل شدند و سطح غیرپالیش نمونه در معرض نیروی پیستون قرار گرفت تا زمانی که بشکند.^(۸) نتایج به دست آمده توسط نرمافزار (Nxygen, Lolyd Instrumat) به Pc ثبت رسید. به کمک این نرمافزار، میانگین نیرو در حین شکست برای هر گروه تعیین شد. با استفاده از فرمول استحکام شکست، مقادیر استحکام شکست نمونه‌های تعیین گردید.

تصویر ۱: تست دیسک Universal testing machine. دیسک بر روی صفحه فلزی به قطر $10/8\text{mm}$ شامل سه Ball با قطر $3/2\text{mm}$ و فاصله 10mm از یکدیگر قرار می‌گیرد و با پیستونی به قطر 1mm نیرویی با سرعت 1mm/min به مرکز دیسک وارد می‌شود، نشان می‌دهد.

فرمول بر اساس استاندارد ایزو ۶۸۷۲ محاسبه شد که به قرار زیر است:^(۸)

$$S = -0/2387 P(X-Y)/d2$$

مواد و روش‌ها

بلوک‌های (ICE Zirkon Zirkonzahn Italy) در مرحله Green stage با استفاده از دستگاه Copy milling system برش خورده و 40 mm دیسک با ابعاد $1 \times 15\text{mm}$ تهیه شد. به گونه‌ای که در یک سمت دستگاه دیسک کامپوزیتی (با ابعاد مورد نظر) قرار داده شد و در سمت دیگر بلوک زیرکونیا مطابق با مدل کامپوزیتی تراش خورد. نمونه‌ها، به صورت تصادفی به ۴ گروه 10 تایی تقسیم شدند. سه گروه از دیسک‌ها با استفاده از مایع رنگی Zirkonzahn با رنگ‌های A3, B3, D3 رنگ‌آمیزی شدند و گروه کنترل بدون رنگ باقی ماند. دیسک‌های به مدت 3 ثانیه در مایع رنگی غوطه ور شدند و با استفاده از لامپ مادون قرمز به مدت 30 دقیقه خشک شدند. سپس تمام دیسک‌های در کوره Sintering در دمای 1500°C شدند. در مرحله بعد به منظور پالیش، سرامیک‌ها توسط چسب دو طرفه بر روی بلوک فلزی مانت شدند. یک سطح نمونه با استفاده از Polishing machine تحت جریان آب توسط Silicon carbide paper شماره 800 و 1000 و 1200 هر کدام به مدت 5 دقیقه پالیش گردیدند و سپس جهت انجام تست‌های مکانیکی در محیط خشک قرار گرفتند.^(۷)

برای انجام تست‌های مکانیکی ضخامت دیسک سرامیکی به وسیله کولیس دیجیتال (Mitutoyo, CD-15B, England) در ۴ نقطه و قطر آن توسط میکرومتر دیجیتالی (Mitutoyo, Andover, England) در ۳ نقطه اندازه گیری و میانگین آن‌های محاسبه شد. جهت اندازه گیری Biaxial flexural strength از تست Piston on 3 balls استفاده شد. دستگاه مورد استفاده Universal Testing Machine (Zwick, Germany) بود که در آن به 1mm/min پیستونی به قطر 1mm نیرویی با سرعت 1mm/min به قدر 1mm می‌گیرد و میانگین آن‌ها محاسبه شد. جهت اندازه گیری محاسبه شد. دستگاه مورد استفاده Universal Testing Machine (Zwick, Germany) بود که در آن به 1mm/min پیستونی به قطر 1mm نیرویی با سرعت 1mm/min به قدر 1mm می‌گیرد و میانگین آن‌ها محاسبه شد.

Kolmogorov-Smirnov و فرض تساوی واریانس گروه‌ها (هموژن بودن آنها) نیز با استفاده از آزمون Levene ارزیابی شد. همچنین، میزان استحکام شکست نمونه‌های در گروه‌های مختلف با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه (ANOVA) از نظر آماری مورد قضاوت قرار گرفت.

یافته‌ها

بر اساس جدول ۱، استحکام خمشی نمونه‌های بدون رنگ‌آمیزی برابر $1449/61 \text{ MPa}$ ، نمونه‌های با رنگ A3 برابر $1660/72 \text{ MPa}$ ، دیسک‌های با رنگ B3 برابر $1624/279 \text{ MPa}$ و نمونه‌های با رنگ D3 نیز برابر $1496/38 \text{ MPa}$ برآورد گردید. بنابراین کمترین استحکام خمشی در نمونه‌های کنترل و بیشترین مقادیر استحکام در دیسک‌های با رنگ A3 گزارش گردید. نتایج استحکام خمشی Biaxial نمونه‌های در گروه‌های مختلف با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه تفاوت آماری معنی‌داری از نظر استحکام خمشی در گروه‌های مختلف نشان نداد ($P=0/22$)، (جدول ۱).

نتایج ارزیابی‌های EDX نشان داد یون غالب در نمونه‌های سرامیکی همان زیرکونیم، ماده به کار رفته در EDX ساختار آن‌ها بوده است. آنالیز الگوی آزمایشات نشان داد که گروه‌ها در سه عنصر اریبوم (Er)، هافنیوم (Hf) و بیسموت (Bi) با یکدیگر اختلاف اندکی داشتند. بالاترین مقدار Bi مربوط به گروه A3 و کمترین مقدار آن Hf مربوط به گروه بدون رنگ بود. همچنین عناصر Er و در گروه A3 کمترین میزان و در گروه بدون رنگ بالاترین مقدار را داشت. بالاترین مقدار اکسیژن (O) مربوط به گروه A3 و کمترین مقدار آن مربوط به گروه بدون رنگ بود. اما از نظر آماری اختلاف معنی‌دار نبود (جدول ۲).

S ماکزیمم استحکام خمشی بر حسب مگاپاسکال (MPa) است، P نیروی اعمال شده در لحظه شکست بر حسب نیوتن (N) است. d ضخامت نمونه بر حسب mm در ناحیه شکست است.

Y و X بر اساس فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$X = (1 + v) \ln(B/C)^2 + \left(\frac{1-v}{2}\right)(B/C)^2$$

$$Y = (1 + v)[1 + \ln(A/C)^2] + (1 - v)(A/C)^2$$

در این فرمول، v ضریب Poisson بود که این نسبت برای سرامیک‌های زیرکونیا، $0/32$ محاسبه شده است.^(۴) همچنین A شعاع نوک Support circle، B شعاع نوک پیستون و C شعاع نمونه بود.

به منظور بررسی ترکیب عناصر موجود در رنگ مورد استفاده برای رنگ‌آمیزی سرامیک، نمونه‌های پس از شکست تحت آنالیز EDX (Energy Dispersive X Ray) قرار گرفتند. نمونه از هر گروه به صورت تصادفی ارزیابی شدند. ابتدا نمونه‌ها توسط دستگاه اولتراسونیک (Quorum, SC7620) تمیز شدند و پس توسط دستگاه Sputter coater (Sussex, UK) پوششی از طلا و پالادیوم جهت رسانا کردن نمونه‌های بر روی آن‌های قرار گرفت. نمونه‌های توسط دستگاه EDX (Thermo Noran, USA) به منظور تعیین عناصر موجود مورد آنالیز قرار گرفتند. درصد وزنی و درصد اتمی هر عنصر موجود در نمونه، توسط نرم‌افزار محاسبه شد.

برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS با ویرایش ۱۶ استفاده شد. برای این منظور، مقادیر میانگین و انحراف معیار میزان استحکام شکست نمونه‌های سرامیکی در گروه‌های مختلف تعیین و گزارش شدند. چگونگی تبعیت داده‌های از توزیع نرمال با استفاده از آزمون

جدول ۱ : شاخص‌های پراکنده و مرکزی استحکام خمثی Biaxial نمونه‌ها در گروه‌های مختلف رنگ‌آمیزی بر حسب پاسکال

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
بدون رنگ‌آمیزی	۱۰	۱۴۴۹/۶	۳۰۰/۲	۲۰۱۸/۲	۱۰۳۷/۳
A3	۱۰	۱۶۶۰/۷	۱۶۸/۴	۱۹۰۷/۵	۱۴۲۴/۱
B3	۱۰	۱۶۲۴/۲	۲۸۲/۱	۱۹۲۰/۷	۱۱۰۰/۴
D3	۱۰	۱۴۹۶/۳	۲۵۵/۹	۱۸۰۳/۷	۱۱۰۳/۷

جدول ۲ : میانگین و انحراف معیار درصد وزنی (Wt) عناصر در گروه‌های مختلف

O	Er	Hf	Bi	میانگین	بدون رنگ‌آمیزی
۱۱/۱۴۵	۰/۸۲۰	۱/۴۹۰	۲/۴۸۰	میانگین	بدون رنگ‌آمیزی
۰/۰۹۱	۰/۴۵۲	۱/۱۴۵	۰/۲۶۸	انحراف معیار	
۱۲/۸۸۰	۰/۰۰۰	۰/۴۱۰	۲/۸۲۰	میانگین	A3
۰/۹۱۹	۰/۰۰۰	۰/۰۷۹	۰/۰۸۴	انحراف معیار	
۱۲/۳۳۰	۰/۳۷۵	۰/۹۶۵	۲/۸۳۰	میانگین	B3
۱/۲۰۲	۰/۰۲۱	۰/۳۶۰	۰/۱۵۵	انحراف معیار	
۱۲/۴۶۰	۰/۷۲۵	۰/۹۴۰	۲/۶۴۰	میانگین	D3
۱/۳۴۳	۰/۰۶۳	۱/۳۳۶	۰/۰۱۴	انحراف معیار	
۰/۱۹۸	۰/۱۰۸	۰/۸۰۹	۰/۱۴۹	P value	

تأثیرگذار است. به علاوه آماده‌سازی نمونه‌ها نسبت به تست 3-point و 4-point آسان‌تر است.^(۱۰)

در مطالعه حاضر تمامی نمونه‌ها بعد از رنگ‌آمیزی، به منظور کاهش میزان ضایعات سطحی تحت پالیش قرار گرفتند. شاید یکی از دلایل استحکام خمثی بالای نمونه‌ها با این موضوع مرتبط باشد. زیرا در تحقیقی که توسط Fisher در بررسی اثرات خشونت سطحی بر استحکام خمثی ۴ سیستم سرامیکی انجام شد، مشخص گردید در تمامی سیستم‌ها هرچه سطح نمونه خشن‌تر بوده است، استحکام خمثی نیز کمتر بوده است.^(۱۱)

نتایج ارزیابی‌های EDX نشان داد بالاترین مقدار

بحث

تحقیق حاضر با هدف تعیین اثر رنگ‌آمیزی روی استحکام خمثی Biaxial دیسک‌های سرامیکی Zirkonzahn انجام شد. علت استفاده از رنگ‌های A3، B3 و D3 کاربرد کلینیکی زیاد آن‌ها بود. به علاوه این رنگ‌ها میزان اشباعیت رنگ نسبتاً بالایی دارند که به نظر می‌رسید اثرات آن بر میزان استحکام خمثی بیشتر باشد.

برای اندازه‌گیری استحکام خمثی نمونه‌های از تست استفاده شد، زیرا در این تست، نیرو به مرکز دیسک وارد می‌شود و نقایص لبه‌ها که ممکن است موجب شکست زودهنگام شود، کمتر

معنی دار روی استحکام نگذاشته باشد.

در مطالعه Pittayachawan و همکاران^(۱۴) که تاثیر رنگ آمیزی در سیستم Lava به روش غوطه وری، بر میزان استحکام خمشی Biaxial مورد بررسی قرار گرفته بود، مشخص گردید رنگ آمیزی تاثیری بر استحکام خمشی ندارد. با این حال، نتایج تحقیق حاضر با یافته های Hjerppe و همکاران^(۷) متفاوت می باشد. آنان در تحقیق خود نشان دادند فقط دیسک های رنگ آمیزی شده با D4، که در زمان ۳ ثانیه رنگ آمیزی شده بودند، تفاوت معنی داری با گروه کنترل نداشتند و در سایر گروه ها، استحکام خمشی به دست آمده کمتر از گروه کنترل بوده است. آن ها استدلال کردند دلیل استحکام بالای این سرامیک های وجود مقداری یون Ca در ترکیب آن می باشد. در مورد دیسک هایی که در زمان ۶۰ ثانیه رنگ آمیزی شده بودند، کاهش بیشتری از نظر میزان استحکام شکست دیده شد که دلیل آن را می توان به زمان رنگ آمیزی نسبت داد که موجب تورم نمونه های هنگام غوطه وری و در نتیجه موجب کاهش دانسیته و تخلخل بیشتر ماده حین Sintering شده بود.^(۷) در تحقیق حاضر، هیچ یک از نمونه های رنگی دچار چنین تغییراتی نشده بودند.

نتایج تحقیق حاضر از این جهت محدودیت دارد که در شرایط بالینی، متغیرهای مداخله گر متعددی نظیر متغیرهای مرتبط با میزان وجود دارند که در عملکرد مواد سرامیکی در دهان تأثیرگذار هستند. در نتیجه، به نظر می رسد تعمیم یافته های مطالعات آزمایشگاهی به شرایط بالینی محدودیت هایی داشته باشد. پیشنهاد می شود میزان استحکام مواد سرامیکی بعد از قرار گرفتن در سیکل های حرارتی به جهت مطابقت با شرایط کلینیکی تعیین شود و اثر عوامل مختلف نظیر چگونگی آماده سازی و مدت زمان

بیسموت (Bi) مربوط به گروه A3 و کمترین مقدار آن مربوط به گروه بدون رنگ بود که این میزان با مقادیر استحکام هماهنگ است. Bi به عنوان کمک در ثبات Sintering زیرکونیای چهاروجهی عمل می نماید.^(۱۲، ۱۳) پس می توان علت احتمالی بیشترین استحکام شکست A3 را به این عنصر نسبت داد. همچنین در تحقیق حاضر، عناصر Er و Hf در گروه A3 کمترین میزان و در گروه بدون رنگ بالاترین مقدار را داشت که نقش احتمالی این عناصر را در کاهش استحکام شکست نشان می دهد. افزودن اکسید های فلزی در Y-TZP این توانایی بالقوه را دارد که سبب تغییرات کریستالی و ریز ساختاری در آن شود که می تواند خواص مکانیکی آن را تحت تاثیر قرار دهد. احتمالاً تغییر زیرکونیا با اکسید های فلزی می تواند سایز ذرات را تغییر دهد و سبب کاهش ثبات زیرکونیا و تمایل آن به تشکیل فاز مونوکلینیک شود.

به علاوه نتایج نشان داد که میزان اکسیژن در گروه بدون رنگ از سایر گروه های پایین تر بوده است. به دلیل آن که عناصر رنگی به صورت اکسید فلزی به مایع رنگی اضافه می شوند، میزان کمتر اکسیژن در گروه کنترل قابل توجیه است.

در مطالعه Ardlin^(۱) مقادیر استحکام خمشی بالاتری در استفاده از نمونه های زیرکونیایی Yellow-shaded در مقایسه با White-shaded گزارش شد. دلیل این یافته می تواند به خاطر وجود ترکیباتی مانند Fe_2O_3 , CeO_2 , Bi_2O_3 در نمونه های رنگی باشد که نتایج این مطالعه با تحقیق حاضر مشابه بوده است. از آنجایی که در مطالعه حاضر این اختلاف معنی دار نبود می توان بیان کرد که روش تولید نمونه های در تحقیق حاضر با تحقیق Ardlin متفاوت بوده است و علاوه بر این، ممکن است مقدار رنگ اضافه شده در تحقیق حاضر کم بوده و تاثیر

استحکام شکست نمونه‌های به دنبال استفاده از رنگ، به میزان محدودی افزایش یافت.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران در سال ۱۳۸۸ به کد ۶۹-۸۸۴۰-۰۴-۸۸۴۰ می‌باشد که با حمایت مالی مشترک بین بنیاد ملی نخبگان و معاونت پژوهشی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران اجرا شده است.

آن، نحوه Firing، مدت زمان و زمان Sintering بر میزان استحکام مواد سرامیکی مشخص شود.

نتیجه گیری

نتایج تحقیق حاضر در بررسی میزان استحکام شکست سرامیک Zirkonzahn در رنگ آمیزی با استفاده از رنگ‌های A3، B3 و بدون رنگ آمیزی نشان داد، تفاوت معنی‌داری به دنبال استفاده از نمونه رنگ‌های مختلف یا عدم استفاده از رنگ در نمونه‌های سرامیکی، از نظر میزان استحکام شکست، وجود ندارد. با این حال،

منابع

1. Ardlin BI. Transformation-toughened zirconia for dental inlays, crowns and bridges: Chemical stability and effect of low-temperature aging on flexural strength and surface structure. Dent Mater 2002; 18(8): 590-5.
2. Aboushelib MN, de Jager N, Kleverlaan CJ, Feilzer AJ. Microtensile bond strength of different components of core veneered all-ceramic restorations. Dent Mater 2005; 21(10): 984-91.
3. Devigus A, Lombardi G. Shading Vita In-ceram YZ substructure: Influence on value and chroma. Part II. Int J Comput Dent 2004; 7(4): 379-88.
4. Raigrodski AJ. Clinical and laboratory considerations for the use of CAD/CAM Y-TZP based restorations. Pract Proced Aesthet Dent 2003; 15(6): 469-76.
5. Raigrodski A. Contemporary materials and technologies for all-ceramic fixed partial dentures: A review of the literature. J Prosthet Dent 2004; 92(6): 557-62.
6. Rosenblum MA, Schulman A. A review of all-ceramic restorations. J Am Dent Assoc 1997; 128(3): 297-307.
7. Hjerppe J, Narhi T, Froberg K, Vallittu PK, Lassila LVJ. Effect of shading the zirconia framework on biaxial strength and surface microhardness. Acta Odontologica Scandinavica 2008; 66(5): 262-7.
8. Hooshmand T. Effect of surface acid etching on the biaxial flexural strength of two hot pressed glass ceramics. J Prosthet Dent 2008; 17(5): 415-9.
9. Swain MV. Unstable cracking of veneering porcelain on all-ceramic dental crowns and fixed partial dentures. Acta Biomaterialia 2009; 5(5): 1668-77.
10. Guazzato M, Albakry M, Ringer SP. Strength, fracture toughness and microstructure of a selection of all-ceramic materials. Part II. Zirconia-based dental ceramics. Dent Mater 2004; 20(5): 449-56.
11. Fischer H, Weber M, Marx R. Lifetime prediction of all-ceramic bridges by computational method. J Dent Res 2003; 82(3): 238-42.

12. Keizer K, Burggraaf AJ. The effect of Bi₂O₃ on the electrical and mechanical properties of ZrO₂-Y₂O₃ ceramics. *J Mater Sci* 1982; 17(4): 1095-102.
13. Gulino A, La Delfa S, Fragala I, Egddell RG. Low-temperature stabilization of tetragonal zirconia by bismuth. *Chem Mater* 1996; 8(6): 1287-91.
14. Pittayachawan P, McDonald A, Petrie A, Knowles JC. The biaxial flexural strength and fatigue property of Lava Y-TZP dental ceramic. *Dent Mater* 2007; 23(8): 1018-29.

Archive of SID